

V. Inkesta Soziolinguistikoa

Euskal Autonomia Erkidegoa,

Nafarroa eta Iparraldea

Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza

Eusko Jaurlaritza

Vitoria-Gasteiz, 2012-07-16

AURKIBIDEA:

1. Sarrera.....	3
2. Ondorio nagusiak.....	3
3. Hizkuntza gaitasuna.....	6
4. Hizkuntzaren transmisioa.....	12
5. Euskararen bilakaera, irabaziak eta galerak.....	14
6. Erabilera.....	16
7. Euskararen erabilera sustatzeari buruzko jarrerak.....	23

1. Sarrera

Azterketa soziolinguistikoak garrantzi handiko lanabesak dira indarberritzen ari den hizkuntza baten egoeraren eta bilakaeraren berri izateko. Hori kontuan hartuta, behar-beharrezkoa dugu euskararen lurraldeetan euskarak bizi duen errealitateari buruzko Inkesta Soziolinguistikoa aldiro-aldiro mamitzea.

Inkesta soziolinguistikoak euskararen lurraldeetako hamasei urte edo gehiagoko biztanleak hartzen ditu aintzakotzat (2.650.000 pertsona gutxi gorabehera). Inkestatik kanpo gelditzen den adin-tartea pisu handikoa da euskararentzat, eskolaren eraginez euskaldunenak diren gazteen adin-tartea delako. Sexuaren eta adinaren arabera estratifikatu ohi da azterketa, eta, guztira, V. edizio honetan 7.800 inkesta egin dira: 4.100 EAEn, 2.000 Iparraldean eta 1.700 Nafarroan. Informazioa jasotzeko, galdetegi egituratua eta itxia erabili da.

V. Inkesta Soziolinguistikoak lau ikerketa-eremu jasotzen ditu: herritarren hizkuntza-gaitasuna, hizkuntzaren transmisioa, euskararen erabilera hainbat esparrutan (etxean, lagunartean, lanean eta eremu formaletan) eta euskararekiko jarrera.

Landa-lana Siadecok egin du 2011ko ekain eta abendu bitartean eta telefono bidez. Euskararen lurraldeetako lagin osoaren akats-tartea $\pm 1,5$ ekoa da $\%95,5$ eko konfiantza-mailarako eta $p=q=\%50$. Konfiantza-maila bererako, elebidunen akats-tartea $\pm 1,9$ ekoa da eta beste horrenbestekoa erdaldunena.

Inkesta soziolinguistikoa bost urterik behin burutzen den azterlana da; orain arte bost burutu ditugu. Beraz, gaur egun euskararen egoera nolakoa den adierazteaz gain, azken hogeituroko bilakaera nolakoa izan den azaltzeko aukera ematen digu.

2. Ondorio nagusiak

1. Gizartea bizkor aldatzen ari da, zahartze prozesua areagotzen ari da, jaiotze-tasa urriak ia-ia bere horretan segitzen du eta denbora laburrean etorkinen kopurua nabarmen hazi da, batez ere Nafarroan (etorkinak $\%11,2$ Nafarroan eta $\%6,6$ EAEn).

2. Hamasei urte edo gehiagoko biztanleen artean, 1991n baino 185.600 elebidun gehiago daude 2011n (%27 dira gaur egun). Elebidunen hazkundera Nafarroan eta, batez ere, EAEn gertatu da. Iparraldean, aldiz, oraindik ere galerak daude, baina gazte elebidunen kopurua hasi da dagoeneko gora egiten. Aldi berean, hamasei urtetik gorako erdaldunak duela 20 urte baino 140.239 gutxiago dira Euskal Herrian (%70 1991n eta %58,4 2011n). Erdaldunen ehunekoak behera egin du EAEn eta Nafarroan. Iparraldean, aldiz, gora egin dute bai kopuruak baita ehunekoak ere.
3. 16 urte edo gehiagoko biztanleak hartu beharrean, biztanleria osoa kontuan hartuz gero, Euskal Herriko elebidunen ehunekoa are handiagoa da. Izan ere, hizkuntza-gaitasuna adinaren arabera neurtzen denean, ikus daiteke elebidunen hazkundera gazteen artean gertatzen ari dela bereziki. EAEn eta Nafarroan, esaterako, 16 urtetik beherako gazteen artean dago elebidunen ehunekorik handiena.
4. Azken 20 urteotan elebidun hartzaileak bikoiztu egin dira Euskal Herrian: %14,7 dira gaur egun eta %7,7 ziren 1991n. Hazkunderik handiena EAEn eta Nafarroan gertatu da eta neurri txikiagoan Iparraldean.
5. Gaur egun guraso biak elebidunak direnean, euskararen transmisioa ia erabatekoa da EAEn eta Nafarroan (%97 EAEn, %95 Nafarroan), baina ez Iparraldean (%87). Bikote mistoen kasuan transmisioak gora egin arren, ez da erabatekoa (%71 EAEn, %67 Nafarroan eta %56 Iparraldean).
6. Hizkuntzaren erabileran hitzunik hizkuntza horretan duen erraztasuna, harreman-sareak eta erabilera-eremu erabakigarriak ezinbestekoak dira. Hitzun asko, batez ere gazteak, euskaldun berriak dira. 2011n, 16-24 urte tarteko elebidunen %52 euskaldun berriak dira EAEn, %38,6 Iparraldean eta %54 Nafarroan. 1991n, aldiz, euskaldun berriak elebidunen %14 ziren EAEn, %9 Iparraldean eta %16 Nafarroan. Elebidunen erdia, gainera, gunerik erdaldunetan bizi da. Beraz, elebidun gehienek gaztelaniaz edo frantsesez nagusiki diharduten harreman-sare zabaletan bizi dira eta euskara erabiltzeko erabilera-eremu urriak dituzte.
7. Ezagutzak ez ezik erabilerak ere gora egin du, eremu formaletan batez ere. Gazteen artean geroz eta nabarmenagoa da euskararen erabileran gertatzen ari

den hazkundera. Izan ere, 35 urtetik beherakoen artean euskara erabiltzen dutenak duela hogei urte baino gehiago dira hiru lurraldeetan, batez ere EAEn.

8. Gizarte osoko erabilera kontuan hartu ordez elebidunen erabilerari erreparatzen badiogu, elebidunen kopurua gehitu den arren, euskararen erabilera gaur egun 1991n baino txikiagoa da. Gizartean oro har nabarmen hazi da euskararen erabilera, baina gaur elebidun direnek ez dute 1991n elebidun zirenek baino gehiago erabiltzen euskara. Hala ere, 2001etik aurrera joera-aldaketa bat egon da eta gazte elebidunek gaur egun duela hamar urte baino gehiago erabiltzen dute euskara EAEn eta Iparraldean, baina ez Nafarroan.
9. Euskararen aldeko jarrerak eta hura indarberitzearen aldeko borondatea areagotu egin dira EAEn eta Nafarroan, ez ordea Iparraldean. EAEn eta Nafarroan adin-talde guztietan egin du gora. Iparraldeari dagokionez, azken bost urteotan gazteen artean euskararen aldeko jarrerak gora egin du.
10. Datuak osotasunean aztertuta, baieztatu daiteke elebitasuna gora doala EAEn eta Nafarroan. EAEn indartsu, eta Nafarroan apalago baina etengabe. Iparraldean, aldiz, galerak daude oraindik. Hala ere, esan bezala, Iparraldeko gazteen artean gora egin dute elebidunen ehunekoak eta kopuruak.

3. Hizkuntza-gaitasuna

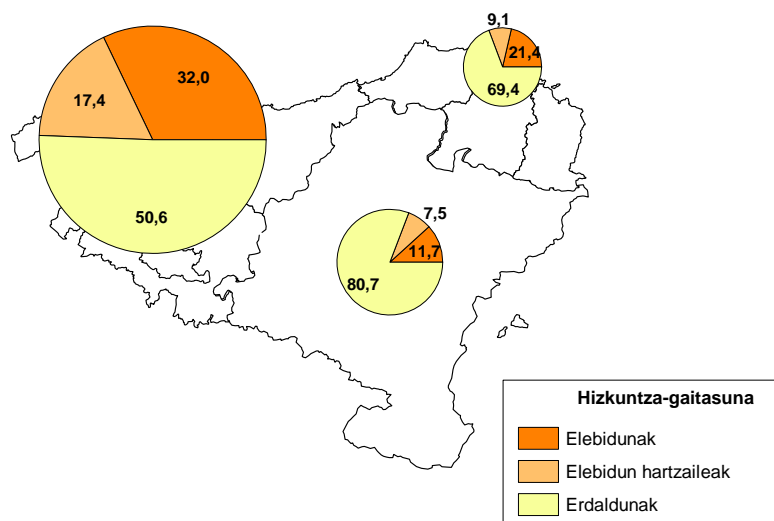
2011ko datuen arabera, euskararen lurraldeetako 16 urte edo gehiagoko biztanleen %27 elebiduna da (1991n baino ia bost puntu gehiago, alegia %22,3), %14,7 elebidun hartzailea (1991n %7,7) eta %58,4 erdalduna (1991n %70).

Hizkuntza-gaitasuna, herrialdearen arabera. Euskal Herria, 2011

	Euskal Herria	EAE	Nafarroa	Iparraldea
Guztira	2.648.998	1.873.498	537.139	238.360
Elebidunak	714.136	600.058	62.977	51.100
Elebidun hartzaileak	388.255	325.967	40.546	21.742
Erdaldunak	1.546.607	947.473	433.616	165.518

Lurraldeka, EAEn 16 urte edo gehiagoko elebidunak %32 dira (1991n %24,1), Iparraldean %21,4 (1996an %26,4) eta Nafarroan %11,7 (1991n %9,5).

Hizkuntza-gaitasuna lurraldearen arabera. Euskal Herria, 2011 (%)

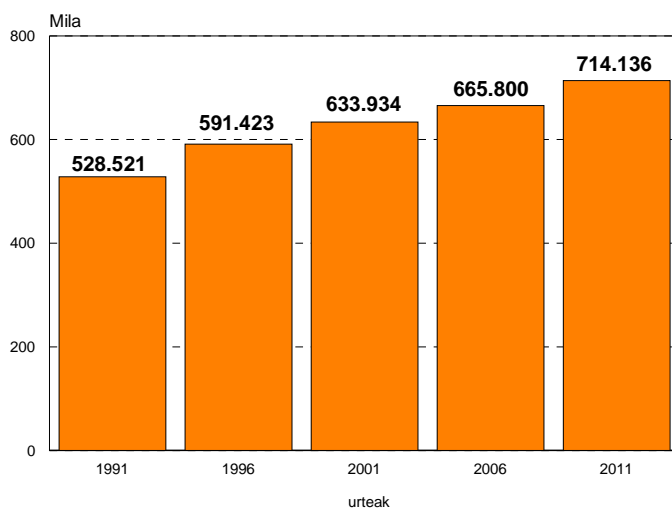
Oharra: zirkuluen tamaina lurralde bakoitzeko biztanleriaren arabera da

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritza, 2011.

Hau da, hamasei urtetik gorako biztanleen artean 1991n baino 185.600 elebidun gehiago daude 2011n. Elebidunen hazkundera Nafarroan eta, batez ere, EAEn gertatu

da. Iparraldean, aldiz, oraindik ere galerak daude, baina gazte elebidunen kopurua hasi da dagoeneko gora egiten.

Elebidunen bilakaera. Euskal Herria, 1991- 2011

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritza, 2011.

Hizkuntza-gaitasuna adinaren arabera neurtzen denean, ikus daiteke elebidunen hazkundera gazteen artean gertatzen ari dela bereziki. EAEn eta Nafarroan, esaterako, 16-24 adin-tartean dago elebidunen ehunekorik handiena (%59,7 eta %20,8, hurrenez hurren). Iparraldean, aldiz, 65 urtetik gorakoen artean dago elebidunen ehunekorik handiena, eta adinak behera egin ahala behera egin du elebidunen ehunekoak. Hala ere, Iparraldeko gazteen artean duela bost urte sumatutako joera-aldaketa berretsi egin da, eta 2011ko datuen arabera gora egin dute gazte elebidunen ehunekoak eta kopuruak.

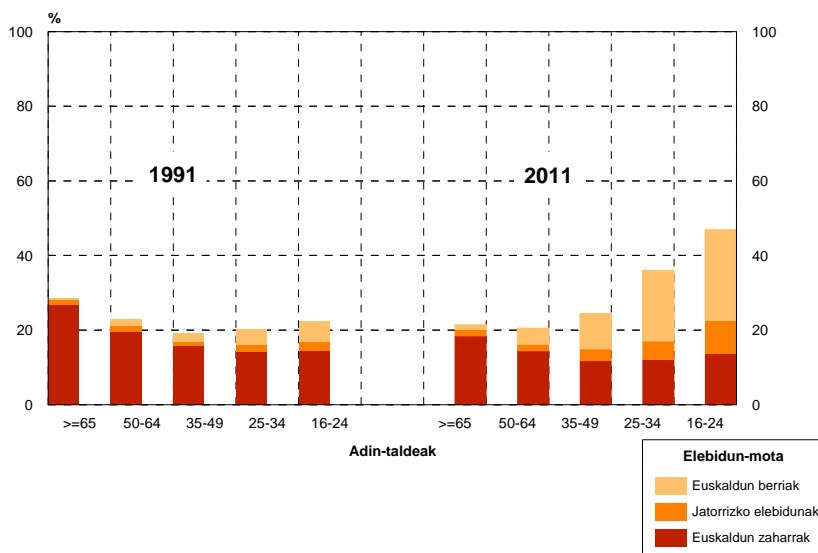
Hizkuntza-gaitasuna herrialdearen eta adinaren arabera, Euskal Herria 2011 (%)

	Guztira	Adina				
		>=65	50-64	35-49	25-34	16-24
EAE	1.873.498	417.515	433.640	529.342	318.643	174.358
Elebidunak	32,0	23,3	22,9	29,8	44,5	59,7
Elebidun hartzaileak	17,4	9,5	14,2	19,7	25,0	23,2
Erdaldunak	50,6	67,2	62,9	50,5	30,5	17,0
Nafarroa	537.139	114.377	115.268	156.096	95.028	56.370
Elebidunak	11,7	9,3	9,6	10,1	14,5	20,8
Elebidun hartzaileak	7,5	5,1	6,5	9,2	9,3	7,2
Erdaldunak	80,7	85,7	83,9	80,7	76,1	71,9
Iparraldea	238.360	62.266	55.710	61.365	32.056	26.964
Elebidunak	21,4	30,6	24,4	15,1	13,9	17,6
Elebidun hartzaileak	9,1	7,6	7,2	9,8	12,3	11,3
Erdaldunak	69,4	61,8	68,5	75,1	73,7	71,1

Aldi berean, erdaldunak duela 20 urte baino 140.239 gutxiago dira Euskal Herrian (%70 1991n eta %58,9 2011an). Erdaldunen ehunekoak behera egin du EAEn eta Nafarroan. Iparraldean, aldiz, gora egin du bai kopuruak baita ehunekoak ere. Erdaldunen beherakada eta elebidunen hazkundera are azpimarragarriagoa da kontuan hartzen baditugu azken urteotan gizarteak bizi dituen aldaketa soziodemografikoak. Batetik, euskal gizartea gero eta zaharragoa da. Jaiotze-tasa oso txikia da, beraz gazteen multzoak, gaur egun elebidun gehien biltzen dituenak hain zuzen ere, gero eta pisu gutxiago du gizarte osoarekiko. Aldi berean, azken 20 urteotan nabarmen hazi da etorkinen ehunekoa. EAEn %6,6 izatera iritsi dira eta Nafarroan %11,2 izatera. Iparraldean kanpotik etorritako jendearen eragina oso handia da (biztanleen %41,5 inkestako datuen arabera). Duela 20 urte ere, Iparraldean kanpotarren ehunekoa gainerako bi lurraldeetan baino handiagoa zen.

Datuak osotasunean aztertuta, baiezta daiteke elebitasuna gora doala EAEn eta Nafarroan. EAEn indartsu, eta Nafarroan apalago baina etengabe. Iparraldean, aldiz, galerak daude oraindik. Hala ere, esan bezala, Iparraldeko gazteen artean gora egin du elebidunen ehunekoak eta kopuruak.

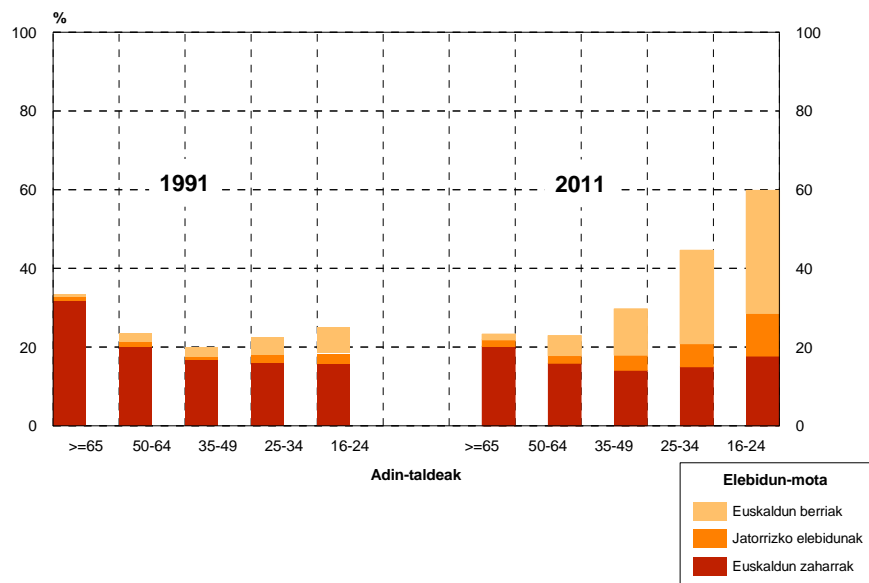
Euskaldun zaharren, jatorrizko elebidunen eta euskaldun berrien bilakaera adinaren arabera. Euskal Herria, 1991-2011

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritzza, 2011.

Elebidunen multzoa asko aldatu da azken 20 urteotan. 1991n elebidun gehienak (%79,3) euskaldun zaharrak ziren, hau da, euskara etxean jasotakoak ziren (eta euskara soilik). Euskaldun zaharrak, gainera, nagusi ziren adin-talde guztietan. 2011n, aldiz, euskaldun zaharrek nagusi izaten jarraitzen badute ere (%52,4), gazteen artean irauli egin da egoera. Izan ere, 16-24 urte tarteko gazte elebidunen erdia baino gehiago (%51,9) euskaldun berria da dagoeneko, hau da, eskolan edo euskaltegian ikasi du euskara. 1991n, aldiz, adin tarte horretako elebidunen %15 besterik ez zen euskaldun berria.

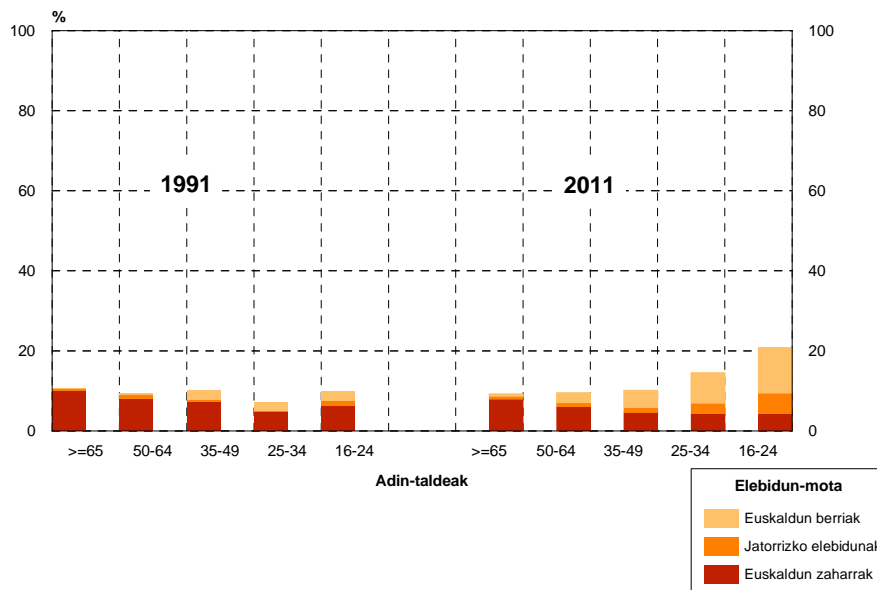
Euskaldun zaharren, jatorrizko elebidunen eta euskaldun berrien bilakaera adinaren arabera. EAE, 1991-2011

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritza, 2011.

Bestalde, etxean euskara eta erdara, hau da, bi hizkuntzak batera jaso dituztenak ere gero eta gehiago dira, hau da, jatorrizko elebidunak dira. Bikote mistoen eta bikote euskaldun berrien seme-alabak dira. Horrela, 16-24 urte tarteko gazte elebidunen %18,9 jatorrizko elebiduna da dagoeneko.

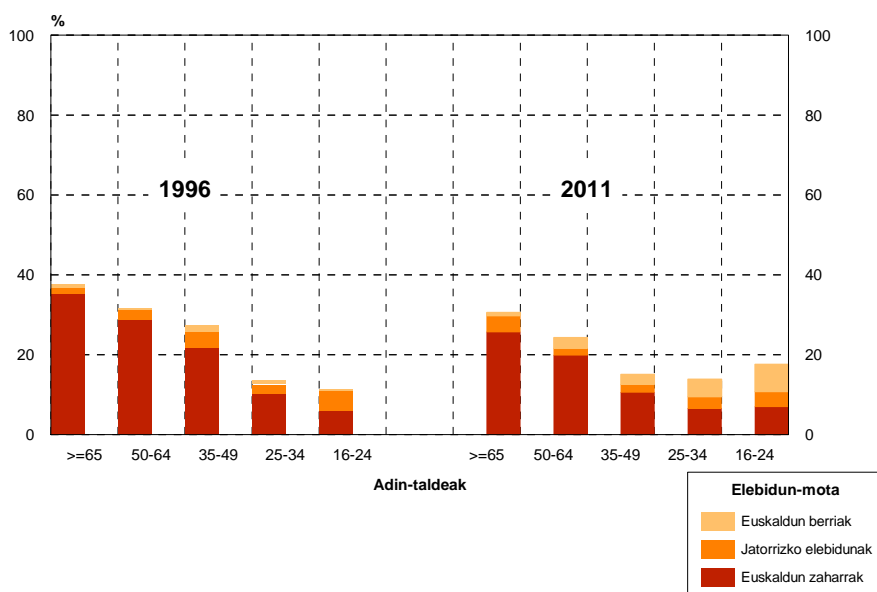
Euskaldun zaharren, jatorrizko elebidunen eta euskaldun berrien bilakaera adinaren arabera. Nafarroa, 1991-2011

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritza, 2011.

Gazteen arteko euskaldun berrien nagusitasuna argia da EAEn eta Nafarroan, eta Iparraldean ere gero eta gehiago dira. Horrek eragin zuzena du euskara erabiltzeko erraztasunean nahiz zailtasunean. Izan ere, elebidunen artean, erdal elebidunek, hau da, erdaraz euskaraz baino hobeto moldatzen direnek osatzen dute multzorik handiena EAEn eta Nafarroan, eta gero eta gehiago dira Iparraldean.

Euskaldun zaharren, jatorrizko elebidunen eta euskaldun berrien bilakaera adinaren arabera. Iparraldea, 1996-2011

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jauriaritza, 2011.

4. Hizkuntzaren familia bidezko transmisioa

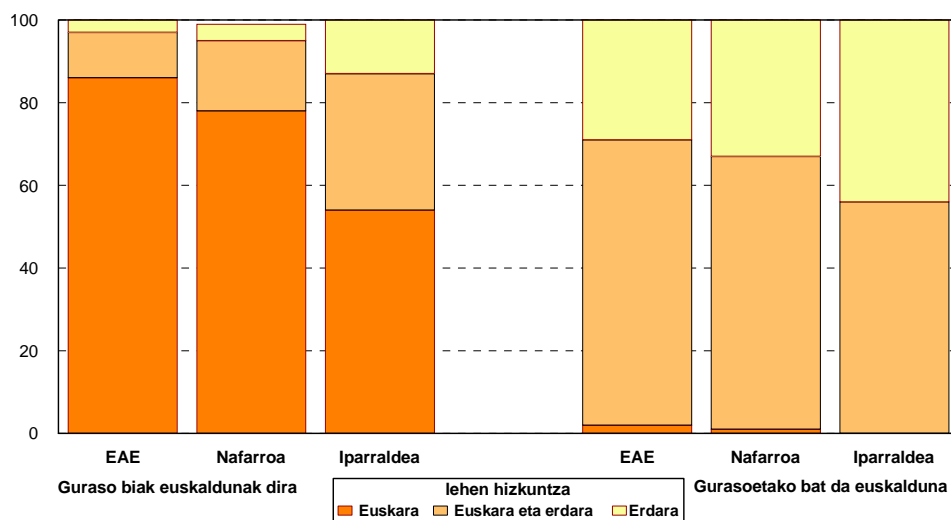
Gaur egungo transmisioa nolakoa den jakiteko, 2 eta 15 urte bitarteko seme-alabak dituzten inkestatuak hautatu eta hizkuntza nola transmititu duten aztertu da.

Gaur egun guraso biak elebidunak direnean, euskararen transmisioa ia erabatekoa da EAEn eta Nafarroan, baina ez Iparraldean.

Bikotekideen hizkuntza-gaitasunak erabat baldintzatzen du hizkuntzaren transmisioa:

- Gurasoak elebidunak direnean seme-alaben %97k euskara jasotzen dute etxean EAEn eta %95ek Nafarroan. Iparraldean ere ehuneko hori handia den arren (%87), EAEn baino 10 puntu txikiagoa da.
- Bikotekideetako batek euskaraz ez dakienean, aldiz, seme-alaben %71k EAEn, %67k Nafarroan eta %56k Iparraldean euskara jaso dute etxean.

**2-15 urteko seme-alabei transmititutako hizkuntza, gurasoen ezagutzaren arabera
Euskal Herria, 2011(%)**

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritz, 2011.

Guraso biak euskaldun zaharrak edo jatorrizko elebidunak izanik, ia %100ean transmititu dute euskara EAEn eta Nafarroan. Gurasoetako bat edo biak euskaldun

berriak izanik, ordea, transmisioa txikiagoa da, baina gehienek euskara transmititzen dute.

Aipagarria da, lehenago ez bezala, gaur egun bikote misto gehienek euskara transmititzen dutela erdararekin batera, nahiz eta desberdintasunak egon, gurasoen euren lehen hizkuntzaren arabera, hau da, gurasoak euskaldun zaharrak, jatorrizko elebidunak edo euskaldun berriak diren.

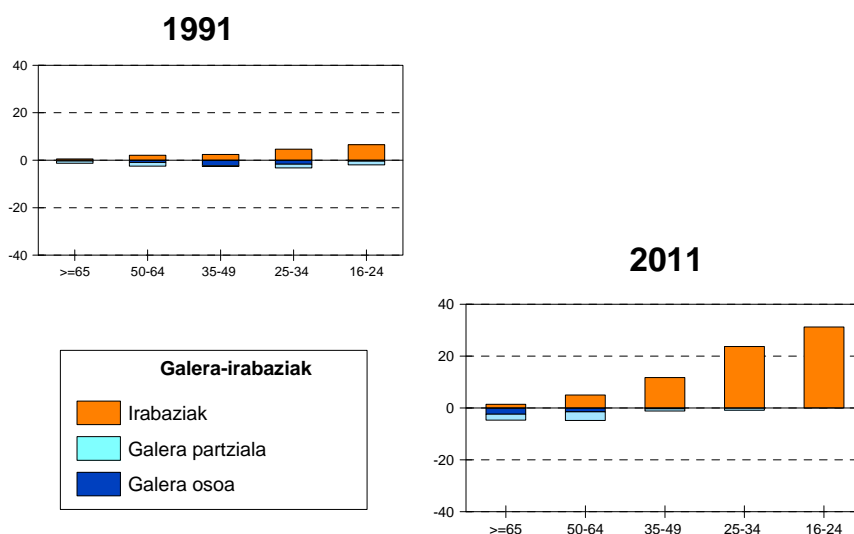
Euskara eta erdara batera transmititzearen gertakaria bikotekideen hizkuntza-gaitasunarekin dago lotuta. Izan ere, azken 25 urteotako hizkuntzaren berreskuratze-prozesuaren ondorioz, bikotekide euskaldun berriak gero eta gehiago dira.

5. Euskararen bilakaera, irabaziak eta galerak

Irabazien hazkundera eta galeren ia desagerpena gazteen artean antzematen da bereziki, baita, neurri apalagoan bada ere, Iparraldeko gazteen artean ere.

Lehen hizkuntza euskara edo euskara eta erdara izan duten gehienek (%88k EAEn, %83k Nafarroan eta %75ek Iparraldean) euskara gorde dute eta elebidunak dira gaur egun.

Euskararen galeren eta irabazien bilakaera, adinaren arabera
EAE, 1991-2011(%)

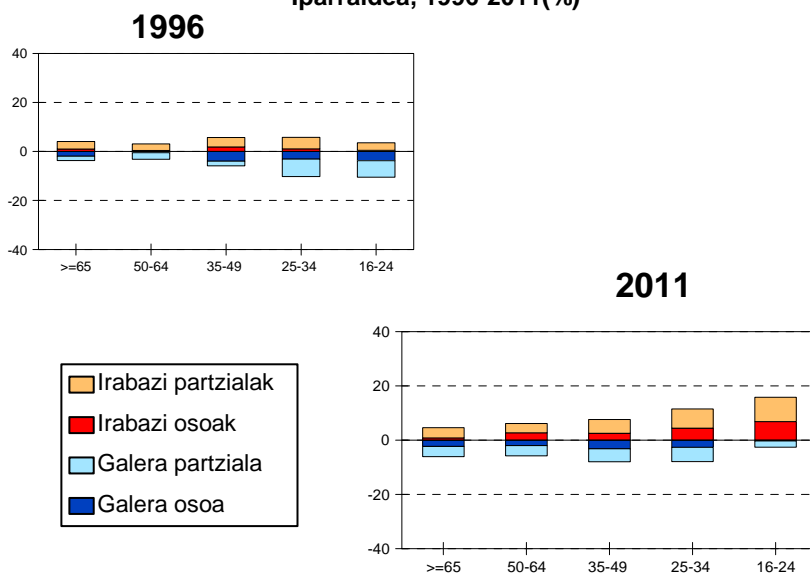

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritzak, 2011.

Hala ere, badira euskara guztiz edo partez galdu dutenak (16 urte edo gehiagoko biztanleen %3 inguru). Galera horren zati bat (erdia inguru EAEn eta Iparraldean, eta herena pasatxo Nafarroan) galera partziala izan da, hau da, pertsona horiek euskaraz ondo hitz egin ez arren, ondo ulertzeko gai dira.

Aldi berean, baina, lehen hizkuntza erdara izan arren, Euskal Herriko 16 urte edo gehiagoko biztanleen artean, euskara ikasi eta gaur egun elebidun diren 249.918 pertsona daude, 1991n baino 178.216 lagun gehiago. Horiexek euskararen irabaziak dira, euskaldun berriak alegia.

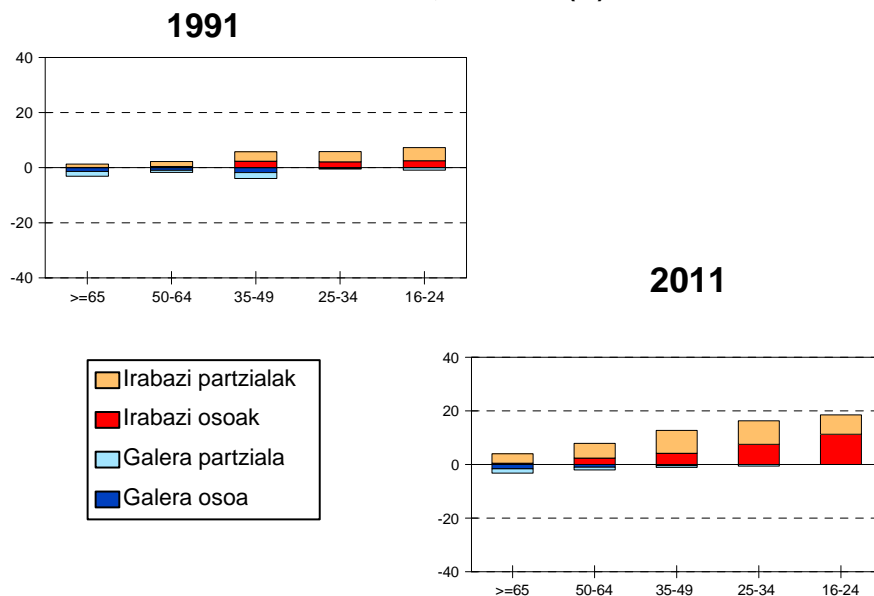
**Euskararen galeren eta irabazien bilakaera, adinaren arabera
Iparraldea, 1996-2011(%)**

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritza, 2011.

Euskara ikasi dutenak 219.674 lagun dira EAEn (1991n baino 160.000 gehiago), 23.470 Nafarroan (1991n baino 17.000 gehiago) eta 6.774 Iparraldean (1991n baino ia 5000 lagun gehiago). Irabaziak gazteen artean hazi dira batik bat.

**Euskararen galeren eta irabazien bilakaera, adinaren arabera
Nafarroa, 1991-2011(%)**

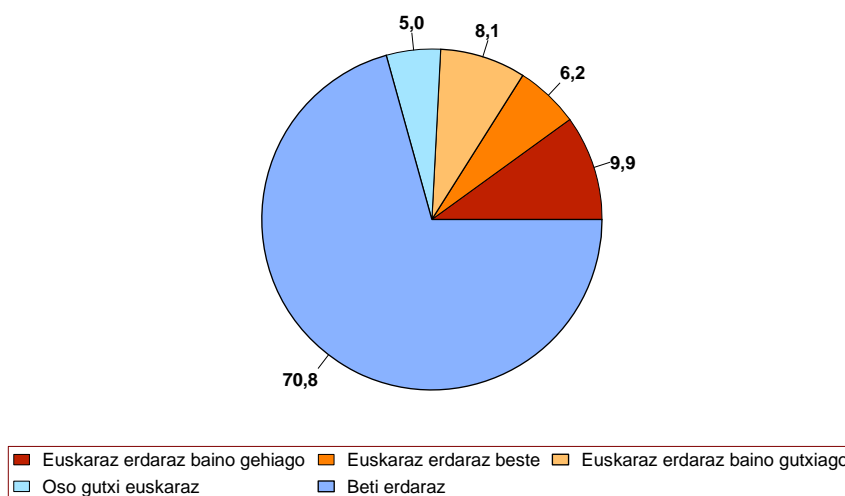
Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritza, 2011.

6. Euskararen erabilera

Euskararen lurralde guztiak kontuan izanda, 16 urte edo gehiagoko biztanleen %24,2k euskara erabiltzen du neurri batean edo bestean:

- %16,1ek euskararen erabilera intentsiboa egiten du, hau da, euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen du eguneroko jardunean.
- Aldi berean, %8,1ek euskara erabiltzen du, baina erdara baino gutxiago.

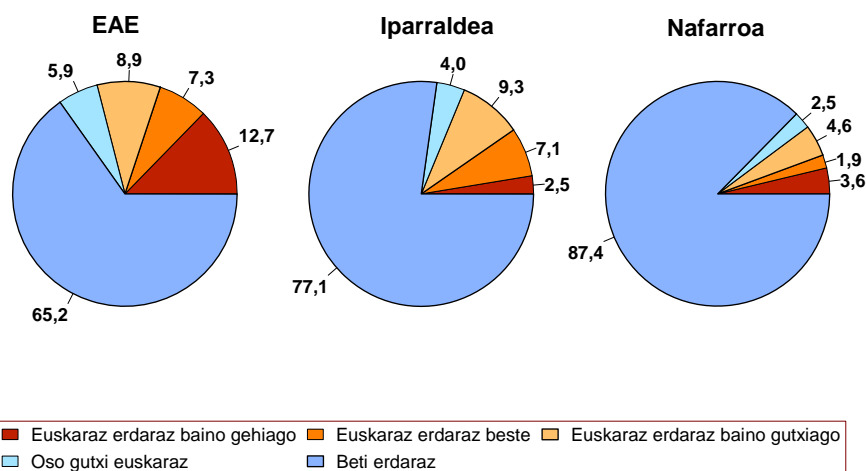
Euskararen erabilera tipologia. Euskal Herria, 2011 (%)
(Etxea-Lagunak-Formala)

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritza, 2011.

Erabilerari buruzko emaitzetan alde handiak daude lurralde batetik bestera. Izan ere, euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenak, hau da, euskararen erabilera intentsiboa egiten dutenak %20 dira EAEn, %9,6 Iparraldean eta %5,5 Nafarroan. Horiez gain, euskara erabiltzen dutenak, baina erdara baino gutxiago, %7,3 dira EAEn, %7,1 Iparraldean eta %1,9 Nafarroan.

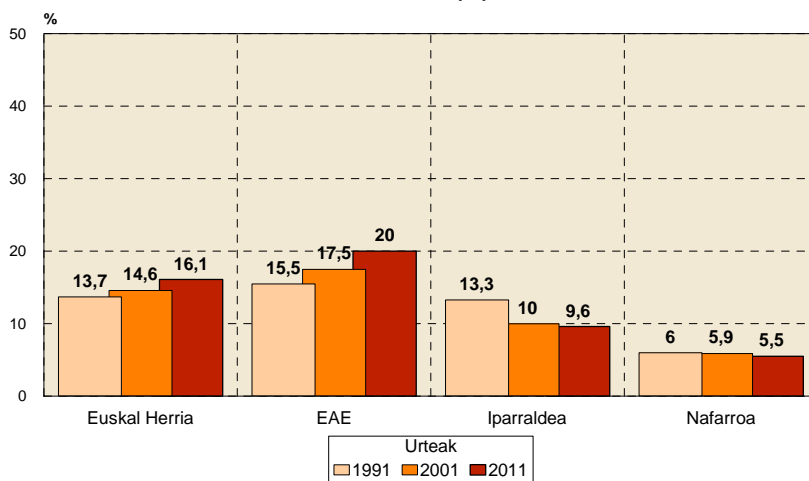
Euskararen erabileraren tipologia, 2011 (%)
(Etxea-Lagunak-Formala)

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritza, 2011.

Azken 20 urteotako bilakaera aztertuz gero, euskararen erabilerak gora egin du EAEn, bere horretan dago Nafarroan eta behera egin du Iparraldean.

Euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenen bilakaera. Euskal Herria, 1991-2011 (%)

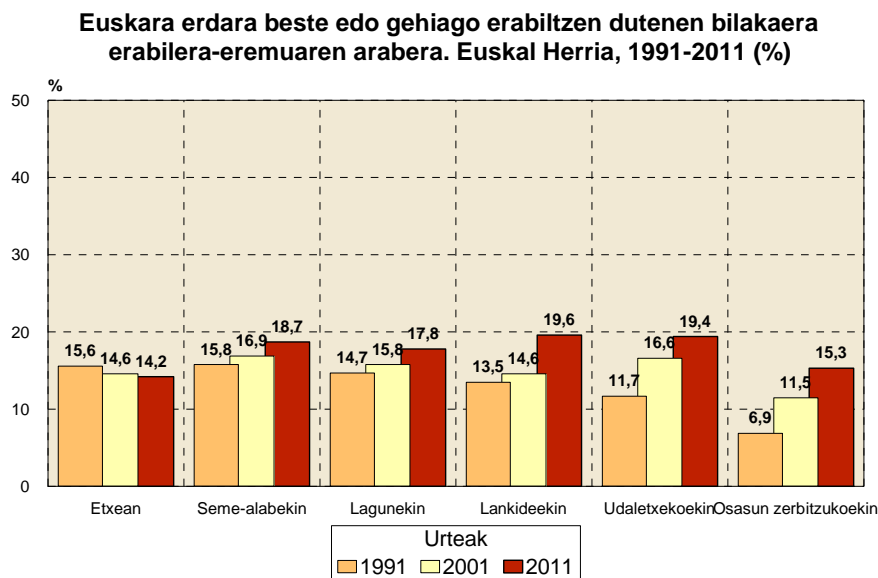

Oharra: Iparraldean 1996-2011

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritza, 2011.

Erabilera eremuaren arabera

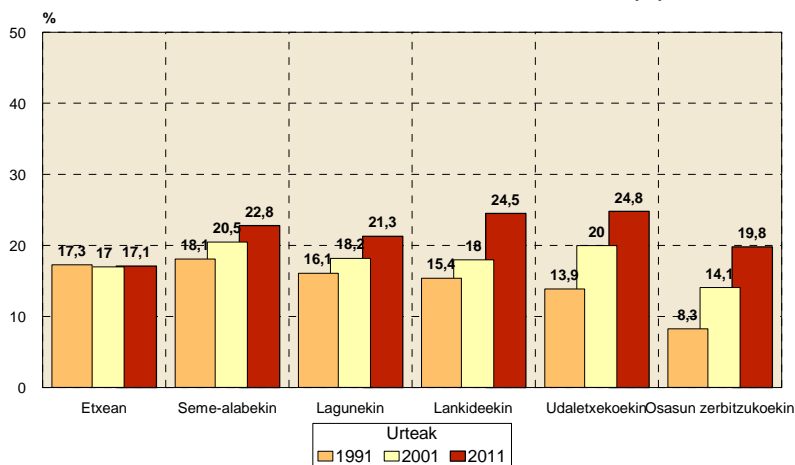
Euskal Herri osoa kontuan hartuz, euskararen erabilera eremu formaletan egin du gora gehienbat. Etxean, aldiz, erabilera behera egin du, seme-alabekiko erabilera izan ezik. Erabilera-eremu formalen artean, osasun-zerbitzuetako erabilera izan du azken 20 urteotako hazkunderik esanguratsuen, nahiz eta ehunekoak oraindik beste erabilera-eremu batzuen azpitik egon.

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritza, 2011.

EAEn euskararen erabilera gora egin du erabilera-eremu guztietan, etxean izan ezik. Igoera hori handia izan da udal zerbitzuetan (%24,8), osasun-zerbitzuetan (%19,8) eta lanean (%24,5). Seme-alabekin (%22,8) eta lagunekin (%21,3) ere gora egin du. Etxeko guztiak kontuan hartuz, ordea, erabilera ez du gora egin (%17,3 zen 1991n eta %17,1 da gaur egun).

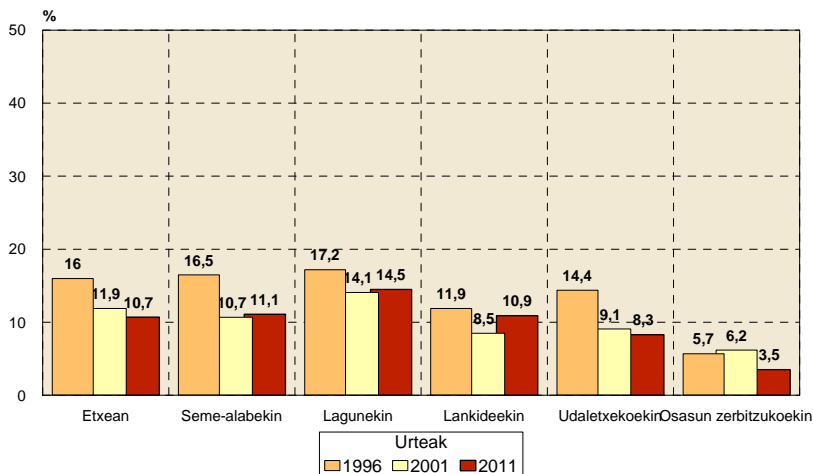
Euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenen bilakaera erabilera-eremuaren arabera. EAE, 1991-2011 (%)

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurjaritza, 2011.

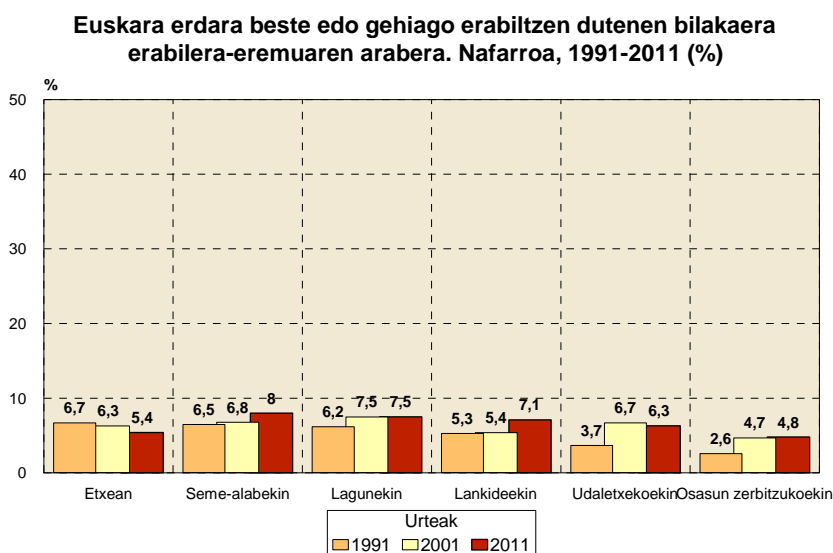
Iparraldean, euskararen erabilera %11 ingurukoa da etxekeekin eta lankideekin. Azpimarratzekoa da erabilerarik handiena lagunartekoa dela (%14,5). Euskararen erabilera, aldiz, txikia da eremu formaletan (%8,3 udal zerbitzukoekin eta %3,5 osasun-zerbitzukoekin). Azken 15 urteotan, euskararen erabilerak behera egin du oro har.

Euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenen bilakaera erabilera-eremuaren arabera. Iparraldea, 1996-2011 (%)

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurjaritza, 2011.

Nafarroan euskararen erabilera %5 eta %8 bitartekoa da eremu guztietan (etxean %5,4, seme-alabekin %8, lagunekin %7,5 eta lankideekin %7,1). Eremu formalean, %6,3 da erabilera udaletxeekin eta %4,8 osasun-zerbitzuekin. Azken 20 urteotan erabilera oso gutxi aldatu da. Eremu formalean izan du igoerarik handiena (2 puntu inguru).

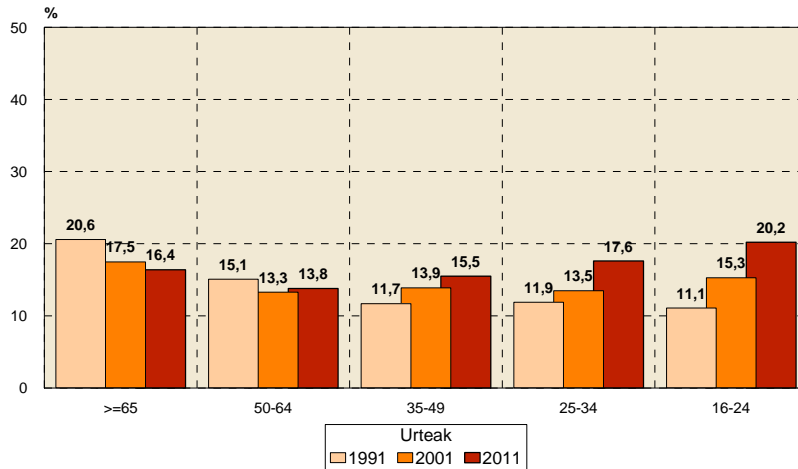
Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritzak, 2011.

Erabilera adinaren arabera

Azken 20 urteotan, euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenen ehunekoak gora egin du 50 urtetik beherakoen artean eta behera 50 urtetik gorakoen artean. Igoera hori, baina, ez da leku guztietan modu berean gertatu. Izan ere, bere horretan EAEn baino ez da gertatu. Nafarroan eta Iparraldean, aldiz, erabilera igoera 35 urtetik beherakoen artean gertatu da.

Azpimarratzekoa da Iparraldean euskararen erabilera 25 urtetik beherakoen artean ez ezik, lehenengo aldiz 1996tik 35 urtetik beherakoen artean ere hazi dela.

Euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenen bilakaera adinaren arabera. Euskal Herria, 1991-2011 (%)

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritza, 2011.

Euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenen igoera handia izan da EAEn 35 urtetik beherakoen artean (25-34 urtekoen artean 8 puntu eta 16-24 urtekoen artean 14 puntu). Iparraldeko eta Nafarroako igoerak apalagoak dira.

Erabilera elebidunak bakarrik kontuan hartuz

Euskararen erabilera izan duen hazkundearen oinarrian elebidunen hazkundera dago. Elebidunak gero eta gehiago dira eta, horren ondorioz, euskara erabiltzen duten pertsonen kopurua ere hazi egin da. Kontua da elebidunen eta euskara erabiltzen dutenen kopuruak, normala denez, ez direla neurri berean hazi.

Gertakari hori hobeto ulertzeko, gizarte osoarekiko erabilera kontuan hartu ordez, elebidunen erabilera erreparatuko diogu.

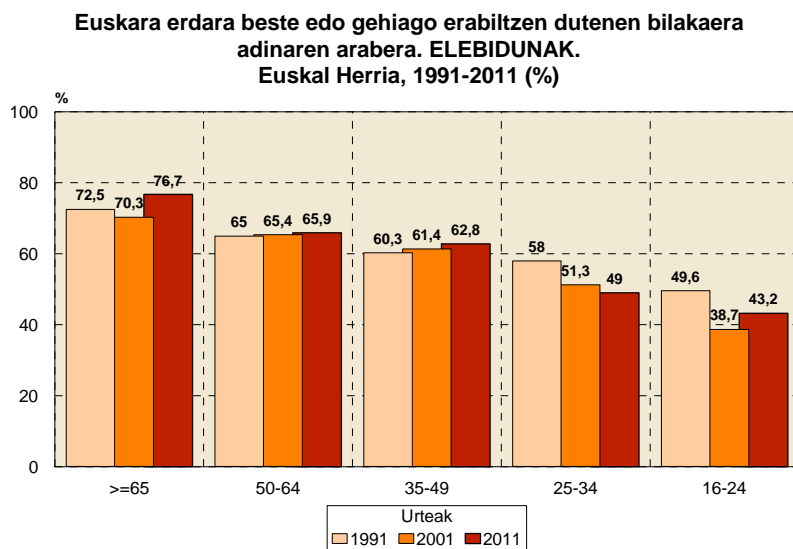
Gaur egun, euskararen lurraldeetan euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen duten elebidunen ehunekoak bere horretan jarraitzen du (%59,4), datu orokorreki dagokienez.

Adinaren arabera, 35 urtetik gorako elebidunen artean euskararen erabilera handiagoa da gaur egun duela 20 urte baino.

Gazte elebidunen artean, ordea, erabilera jaitsi egin da 20 urteko tartea kontuan hartuz. 2011n euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenak %49 dira 25 eta 34

urtekoen artean eta %43,2 16 eta 24 urtekoen artean (1991n %58 eta %49,6 hurrenez hurren).

Hala ere, 2001etik aurrera joera-aldaketa egon da. Gazte elebidunek gaur egun duela hamar urte baino gehiago erabiltzen dute euskara. Igoera hori EAEn eta Iparraldean gertatu da, baina ez Nafarroan.

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritza, 2011.

Elebidunen artean, eta bereziki elebidun gazteen artean, euskara gehiago ez erabiltzeko arrazoi nagusiak hauek dira: lehen hizkuntza erdara izanik euskaraz jarduteko erraztasun urriagoa izatea eta gazte elebidun gehienak gun eerdaldunetan bizitzea.

7. Euskararen erabilera sustatzeari buruzko jarrerak

Euskararen erabilera sustatzeari buruzko jarrera ezagutzeko, 16 urte edo gehiagoko herritarrek hainbat esparrutan euskara sustatzearen alde edo kontra erakutsi duten iritziaren arabera tipologia eratu du Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzak.

Euskararen erabilera sustatzearen alde daude 16 urte edo gehiagoko biztanleen %62,3 EAEn, %38,5 Iparraldean eta %37,7 Nafarroan.

Euskara sustatzearen ez alde ez aurka biztanle-multzo esanguratsua dago: %40,2 Iparraldean, %27,8 Nafarroan eta %26,1 EAEn.

Euskara sustatzearen aurka daudenak %11,6 dira EAEn, %21,3 Iparraldean eta herena (%34,5) Nafarroan.

Jarrerak, herrialdearen arabera. Euskal Herria, 2011 (%)

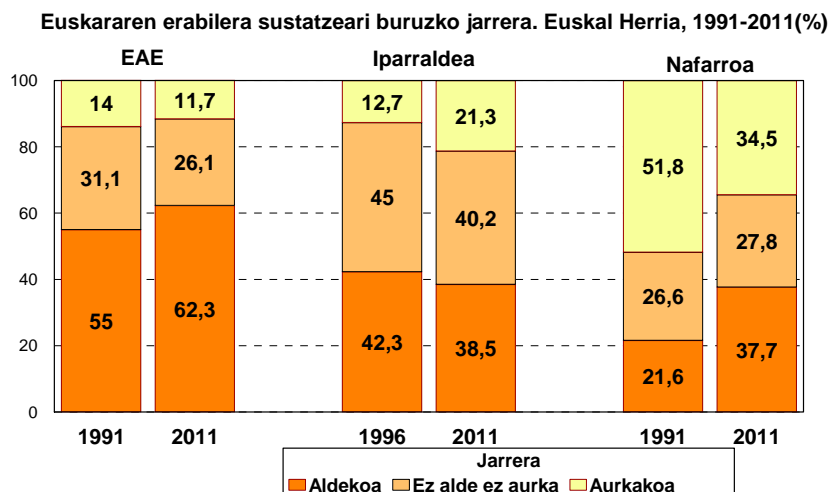
	Euskal Herria	EAE	Nafarroa	Iparraldea
Guztira	2.648.998	1.873.498	537.139	238.360
Aldekoa	55,2	62,3	37,7	38,5
Ez alde, ez aurka	27,7	26,1	27,8	40,2
Aurkakoa	17,1	11,6	34,5	21,3

Datu guztiak kontuan hartuz, euskararen erabilera sustatzearen aldeko jarrerak 7 puntuko igoera izan du hogeitun urtean. Izan ere, 1991n euskal herritarren %47,5 zegoen euskara sustatzearen alde eta %55,2 dago gaur egun euskara sustatzearen alde.

Hogeitun urteko epean euskara sustatzearen aldeko jarreraren igoerarik handiena Nafarroan izan da, %21,6 baitziren euskara sustatzearen aldekoak 1991n, eta %37,7 dira gaur egun.

Euskal Autonomia Erkidegoan ere 7 puntuko igoera izan du euskararen aldeko jarrerak azken hogeitun urteotan (1991n %55 eta 2011n %62,3).

Iparraldean, aldiz, alderantziz gertatu da. 1996an %42,3 zegoen euskara sustatzearen alde eta egun %38,5 dira aldekoak. Hortaz, hamabost urteotan euskara sustatzearen aldeko jarrerak ia 4 puntuko beherakada izan du.

Iturria: V. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritz, 2011.

Bestalde, aipatzekoa da euskararekiko jarrerak lotura handia duela hizkuntza-gaitasunarekin. Izan ere, euskararen erabilera sustatzearen alde daude elebidunen %88tik gora EAEn eta Nafarroan eta %73 Iparraldean. Erdaldunen artean, euskararen erabilera sustatzearen kontra daudenak %18,3 dira EAEn, %41,2 Nafarroan eta %27,8 Iparraldean.

Adinari dagokionez, EAeko eta Nafarroako gazteen artean nahiko altua da euskararen erabilera sustatzearen aldeko jarrera, baita helduen artean ere EAEn. Iparraldean, aldiz, gazteenak dira aldeko ehunekorik txikiena dutenak, nahiz eta azken bost urteotan gora egin duen. Era berean, 65 urtetik gorakoen artean euskararen erabilera sustatzearen alde daudenen ehunkoa handia da Nafarroan eta Iparraldean, gainerako adin taldeetan baino handiagoa.

Egindako galderetan azpimarratzekoa da EAEn, 16 urte edo gehiagoko biztanle gehienei ezinbesteko begitantzen zaiela haurrek euskara ikastea (%81) eta Administrazioan sartzeko euskaraz jakitea (%75). Iparraldean ere horrela uste dute biztanle gehienek (%51 eta %53, hurrenez hurren). Nafarroan, ordea, gehienei Administrazioan sartzeko euskaraz jakiteari ezinbesteko irizten diote (%53), baina ez haurrek ezinbestez euskara ikasi behar dutela (%43), aurkakoak ere asko baitira, %48, alegia.

Euskarari buruzko bestelako iritzi batzuekin jarraituz, seme-alaben irakaskuntza ereduaren hautuari dagokionez, euskarazko ereduan ikas dezaten nahi lukete EAEko biztanleen %66k, Nafarroako %32k eta Iparraldeko %19k.

Gainerako erduei erreparaturik, Iparraldean biztanleen herenak (%34k) irakaskuntza elebidunaren (euskaraz eta frantsesez) alde egingo luke. Nafarroan, aldiz, biztanleriaren laurden batek (%24) B eredia aukeratuko luke. EAEn ere %25ek aukeratuko luke B eredia (euskara eta gaztelania uztartzen dituen eredu mistoa) euren seme-alabentzat.